

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проекту постанови Кабінету Міністрів
України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України
від 5 квітня 2012 року № 321»

Картка проекту

Розробник проекту постанови: Міністерство соціальної політики України	Мета проекту постанови – удосконалення механізму забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, в тому числі постраждалих від військової агресії Російської Федерації проти нашої держави, і, як наслідок, отримали травми	Проект постанови надіслано відповідно до § 37 ² Регламенту Кабінету Міністрів України
--	--	--

Резюме антикорупційної експертизи

Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» затверджено Антикорупційну стратегію на 2021–2025 роки (далі – Антикорупційна стратегія).

Метою Антикорупційної стратегії є запобігання та протидія корупції, а також забезпечення злагожденості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Згідно з Антикорупційною стратегією сфери охорони здоров'я, освіти і науки та соціального захисту є сферами з високим рівнем корупційних ризиків.

За результатами антикорупційної експертизи проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2012 р. № 321» (далі – проект постанови) Національне агентство ідентифікувало корупціогенні фактори, а саме:

наділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (далі – Фонд) дискреційними повноваженнями щодо ведення переліку підприємств, перевірки даних, внесення/невнесення підприємств та виробів до Централізованого банку з проблем інвалідності та підстав для виключення з нього, які мають ознаки адміністративної послуги;

створення суб'єктивної процедури прийняття рішень про відмову в забезпеченні засобами реабілітації та рішень щодо виключення підприємств/фізичних осіб – підприємців з бази даних за порушення умов договору/договорів щодо забезпечення засобами реабілітації та надання послуг післягарантійного ремонту засобів реабілітації;

використання правових конструкцій оціночного характеру.

Опис виявлених корупціогенних факторів

I. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органу державної влади чи органу місцевого самоврядування або особи, уповноваженої на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, за відсутності визначення вичерпних випадків, підстав, форм, строків, порядку здійснення таких повноважень, контролю за їх здійсненням та відповідальності за можливі зловживання під час їх здійснення

1. У проекті постанови пропонується внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321, зокрема викласти в новій редакції Порядок забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби (далі – проект Порядку).

Згідно з абз. 1 п. 5 проекту Порядку засоби реабілітації, призначені для безоплатного забезпечення осіб за рахунок коштів державного бюджету, виготовляються та постачаються підприємствами, які включено Держлікслужбою до Реєстру осіб, відповідальних за введення медичних виробів, активних медичних виробів, які імплантують, та медичних виробів для діагностики *in vitro* в обіг (далі – Реєстр).

Разом з тим проектом Порядку пропонується запровадити процедуру звернень підприємств до Фонду після реєстрації у Держлікслужбі та обов'язок для них надавати інформацію про перелік засобів, які включені до зазначеного Реєстру і призначені для безоплатного забезпечення осіб. Фонду надаються повноваження перевіряти надану інформацію в Реєстрі, формувати картку підприємства та вносити відповідні вироби до Централізованого банку з проблем інвалідності (далі – банк даних).

Проектом також передбачено, що перелік підприємств ведеться Фондом і публікується на його офіційному вебсайті.

Крім того, у випадку, якщо підприємство не може бути включене до Реєстру, оскільки воно є постачальником засобів реабілітації, виробники яких внесені до цього Реєстру, таке підприємство звертається до Фонду із заявою про внесення його до банку даних як постачальника допоміжних засобів реабілітації. У проекті встановлюються вимоги до такої заяви та перелік документів, що до неї додаються.

Відповідно до проекту Порядку для включення до Централізованого банку з проблем інвалідності аналогічну заяву із переліком додаткових документів, що додаються до неї, необхідно подавати і підприємству/фізичній особі – підприємцю, що надають послуги з ремонту засобів реабілітації, а також якщо

підприємство є постачальником засобів реабілітації, які не належать до медичних виробів.

Фонд протягом п'яти робочих днів перевіряє подані документи та вносить підприємство/фізичну особу – підприємця до банку даних на строк дії договору із виробником засобів реабілітації про купівлю-продаж чи поставку засобів реабілітації, за винятком підприємств, що здійснюють ремонт.

Фонд на підставі поданих документів здійснює облік таких підприємств/фізичних осіб – підприємців у банку даних і розміщує їх перелік на своєму офіційному вебсайті.

Проектом Порядку також встановлюються підстави для виключення підприємства з банку даних, а саме: у разі неподання підприємством/фізичною особою – підприємцем інформації про зміни у визначені терміни, подання недостовірної інформації, систематичного порушення умов договору/договорів щодо забезпечення засобами реабілітації та надання послуг з післягарантійного ремонту засобів реабілітації. Крім того, вилучене з банку даних підприємство може бути повторно внесено до банку даних не раніше ніж через рік з моменту його виключення.

Процедура внесення/виключення підприємства/фізичної особи – підприємця до/з банку даних у розумінні Закону України «Про адміністративні послуги» має ознаки адміністративної послуги.

У ч. 1 ст. 5 зазначеного Закону встановлено обов'язкову вимогу щодо необхідності вичерпного врегулювання надання адміністративних послуг виключно законами.

Відсутність законодавчо визначених вимог до зазначеної процедури створює ризик корупційних зловживань та безпідставних відмов.

Крім того, зазначаємо, що правові та економічні засади забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю визначено Законом України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» (далі – Закон).

Відповідно до ст. 26 Закону безкоштовне забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб з інвалідністю, послуги післягарантійного ремонту, грошова допомога для оплати вартості виданих виробів та наданих послуг шляхом безготівкового перерахунку коштів, а також перелік допоміжних засобів реабілітації та порядок забезпечення ними осіб з інвалідністю здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи викладене, основний закон, який визначає засади та умови для усунення або компенсації наслідків, спричинених стійким порушенням здоров'я, не передбачає окремих повноважень Фонду в частині перевірки даних, внесення/виключення підприємств/фізичних осіб – підприємців до/з банку даних та ведення зазначеного переліку підприємств.

Таким чином, запропонована редакція проекту Порядку наділяє Фонд дискреційними повноваженнями, передбачає втручання у господарську діяльність підприємств та призводить до корупційних ризиків.

Рекомендації НАЗК:

абз. 3, 4, 6 – 37 п. 5 проекту Порядку виключити або, у разі обґрунтованої необхідності, передбачити внесення до інформаційного переліку підприємств/фізичних осіб – підприємців виключно за декларативним принципом.

2. В абз. 2 п. 5 проекту Порядку передбачено, що введення в обіг та/або в експлуатацію засобів реабілітації здійснюється тільки у разі їх відповідності вимогам законодавства за умови належного постачання, встановлення, технічного обслуговування та застосування за призначенням.

Правові та організаційні засади, зокрема застосування технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності, визначені Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», відповідно до ч. 1 ст. 11 якого продукція, що вводиться в обіг, надається на ринку або вводиться в експлуатацію, а згідно з деякими технічними регламентами – також продукція, що виготовляється та/або вводиться в експлуатацію виробником для використання у власних цілях, повинна відповідати вимогам усіх чинних технічних регламентів, які застосовуються до такої продукції, крім випадків, визначених у ст. 12 цього Закону та у відповідних технічних регламентах.

Абз. 1 п. 9 Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 № 753 (далі – Технічний регламент), дія якого поширюється на більшість засобів реабілітації, вже містить положення щодо введення в обіг та/або в експлуатацію медичних виробів тільки в разі, коли вони повністю відповідають вимогам цього Технічного регламенту, за умови належного постачання, встановлення, технічного обслуговування та застосування їх за призначенням.

Ураховуючи зазначене та положення п. 1 проекту Порядку, встановлення вимог до засобів реабілітації щодо їх введення в обіг та/або експлуатацію не є предметом правового регулювання проекту Порядку.

Рекомендації НАЗК:

абз. 2 п. 5 проекту Порядку виключити.

3. В абз. 28 п. 13 проекту Порядку визначено, що подання документів, які містять завідомо неправдиві дані, є підставою для відмови особі у забезпеченні засобами реабілітації (виплаті компенсації).

Згідно з абз. 29 п. 13 проекту Порядку виявлення, зокрема за результатами моніторингу засобів реабілітації, виданих за рахунок коштів державного бюджету, факту умисних пошкодження, втрати, продажу, обміну та/або

дарування засобів реабілітації будь-якій особі протягом строку, на який вони видаються, може бути також підставою для відмови в забезпеченні засобами реабілітації на наступний строк.

Крім того, згідно з абз. 6 п. 21 проєкту Порядку право на забезпечення засобами реабілітації особи призупиняється на наступний строк експлуатації виданих засобів реабілітації у разі, серед іншого, виявлення фактів продажу, дарування або передачі до закінчення строку експлуатації виданих за кошти державного бюджету засобів реабілітації.

Таким чином, у проєкті Порядку відсутні положення, що визначають виключний перелік підстав для відмови в забезпеченні засобами реабілітації, а також умови, за яких виявлений факт продажу, дарування або передачі до закінчення строку експлуатації виданих за кошти державного бюджету засобів реабілітації є підставою для відмови в забезпеченні засобами реабілітації або підставою для призупинення права на забезпечення засобами реабілітації.

Запропонована редакція положень проєкту Порядку у поєднанні з використанням оціночної конструкції «може бути також підставою» наділяє посадових осіб територіального відділення Фонду дискреційними повноваженнями та призведе до використання суб'єктивних підходів при реалізації зазначених положень проєкту Порядку у запропонованій редакції.

Аналогічне за змістом зауваження в частині формулювання «має право анулювати попереднє замовлення на виготовлення індивідуального засобу реабілітації та розірвати договір» стосується абз. 5 п. 27 проєкту Порядку.

Рекомендації НАЗК:

у проєкті Порядку визначити виключний перелік підстав для відмови у забезпеченні засобами реабілітації;

в абз. 5 п. 27 проєкту Порядку словосполучення «має право» виключити.

II. Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав, обов'язків чи відповідальності юридичних та фізичних осіб у будь якій сфері правового регулювання

Згідно з абз. 2 – 3 п. 14 проєкту Порядку особи, які отримують медичну або реабілітаційну допомогу у закладах охорони здоров'я або реабілітаційних закладах та потребують забезпечення засобами реабілітації, можуть подати заяву та документи, передбачені п. 13 проєкту Порядку, до територіального відділення Фонду через працівника територіального відділення Фонду або через соціального працівника таких закладів.

З цією метою працівники територіальних відділень Фонду мають право відвідувати реабілітаційні заклади, що належать до сфери управління Мінсоцполітики, заклади охорони здоров'я та інші заклади, де особи отримують медичну або реабілітаційну допомогу, у тому числі заклади охорони здоров'я відомчого підпорядкування.

Разом з тим у проєкті Порядку не врегульовано процедури подання особами, зазначеними в абз. 2 п. 14 проєкту Порядку, заяви та документів через працівника територіального відділення Фонду, зокрема не визначено механізму (періодичності у разі надходження повідомлення від відповідальних осіб, порядку фіксації отримання заяви та документів) відвідування працівником територіального відділення Фонду закладів охорони здоров'я або реабілітаційних закладів, не визначено строку, протягом якого працівник територіального відділення Фонду/соціальний працівник закладу охорони здоров'я або реабілітаційного закладу зобов'язані передати отримані заяву та документи до територіального відділення Фонду.

Запропонована редакція положень не забезпечує реалізації особами, зазначеними в абз. 2 п. 14 проєкту Порядку, права на подання заяви та документів і створює умови для корупційних зловживань.

Рекомендація НАЗК:

у проєкті Порядку визначити механізм подання особами, зазначеними в абз. 2 п. 14 проєкту Порядку, заяви та документів через працівника територіального відділення Фонду.

III. Використання правових конструкцій оціночного характеру

У п. 6 проєкту Порядку встановлено, що медичні показання для забезпечення засобами реабілітації, а також для виплати компенсації можуть визначатися:

- медико-соціальними експертними комісіями з оформленням індивідуальної програми реабілітації;
- лікарсько-консультативними комісіями з оформленням висновку або військово-лікарськими комісіями з оформленням рішення;
- мультидисциплінарною реабілітаційною командою з оформленням індивідуального реабілітаційного плану.

Згідно з ч. 4 ст. 26 Закону рішення про забезпечення осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами приймається медико-соціальними експертними комісіями (лікарсько-консультативними комісіями лікувально-профілактичних закладів – щодо дітей з інвалідністю) на підставі медичних показань і протипоказань, а також соціальних критеріїв.

У п. 6 Порядку забезпечення осіб з обмеженнями повсякденного функціонування медичними виробами, в тому числі допоміжними засобами реабілітації, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1462, визначено, що за результатами первинного реабілітаційного обстеження особи, мультидисциплінарна реабілітаційна команда або окремі фахівці з реабілітації визначають потребу особи у допоміжних засобах реабілітації та відображають результати такого обстеження в індивідуальному реабілітаційному плані.

Таким чином, застосування оціночної конструкції «можуть визначатися» створює невключний перелік установ, медичні висновки яких є підставою для забезпечення засобами реабілітації, а також для виплати компенсації, призведе до використання суб'єктивних підходів при реалізації положень п. 6 проекту Порядку у пропонованій редакції та створить умови для корупційних зловживань.

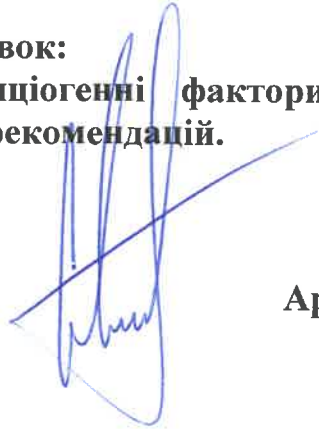
Рекомендація НАЗК:

в абз. 1 п. 6 проекту Порядку слова «можуть визначатись» замінити словами «визначаються».

Висновок:

проект постанови містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій.

**В.о. Голови Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Артем СИТНИК